

Хоспис услуги и палиативни грижи – Оферти и предпазни мерки

Информация за мигранти в Бавария

Bulgarisch

**Ethno-
Medizinisches
Zentrum e.V.**

gefördert durch
Bayerisches Staatsministerium für
Gesundheit und Pflege

Impressum

Die Hospiz- und Palliativversorgung –
Angebote und Vorsorge. Informationen für
Migrantinnen und Migranten in Bayern

Herausgeber

Ethno-Medizinisches Zentrum e. V.
Königstr. 6, 30175 Hannover

Redaktion

David Brinkmann, Elena Kromm-Kostjuk,
Ramazan Salman

Übersetzung

Dolmetscherdienst Ethno-Medizinisches
Zentrum e.V.

Förderer

Bayerisches Staatsministerium für Gesundheit
und Pflege

Layout & Satz

Bernd Neubauer, Göttingen
Eindruck, Hannover

Druck

Unidruck, Hannover

Stand: April 2016 (1. Auflage)

Erhältlich in den Sprachen:
Arabisch, Bulgarisch, Deutsch, Englisch, Kurdisch
(Kurmanci), Polnisch, Rumänisch, Russisch,
Serbokroatisch und Türkisch.

Това упътване беше съставено в рамките на проек-
та „Баварска информационна кампания за хоспис
услуги и палиативни грижи с мигранти за мигран-
ти“.

Хоспис услуги и палиативни грижи – Оферти и предпазни мерки

В това упътване ще намерите отговори на въпроси като:

- Какво са хоспис услуги и палиативни грижи?
- Какви услуги и грижи се предлагат в Бавария и какво обхващат те?
- Какви разноски трябва да се поемат от застрахования?
- Какви са правата ми като пациент и кой вместо мен ще поема важни решения, когато съм възпрепятстван?
- Какво е изява на желанието („Patientenverfügung“)?
- Какво е пълномощно за грижа („Vorsorgevollmacht“)?
- Какво е заявление за попечител („Betreuungsverfügung“)?
- Как мога да подготвя раздялата при смърт, оплакване и погребение? Какво трябва да взема под внимание?

Какво са хоспис услуги и палиативни грижи?

Смъртта и раздялата, след като някой умре, са неразделна част от човешкия живот. Когато краят, породен от тежка болест, се приближава, той поражда страх от болки, страдания и чувство на самота. Членове на семейството, близки и приятели, страдат заедно със засегнатите, чувстват се безпомощни, преуморени и изоставени. В такива критични случаи, компетентно и с усет за съчувствие, помагат организиранията места за хоспис услуги и палиативни грижи.

Хоспис услугите и палиативните грижи обхващат разнообразни оферти и услуги от различни институции, служби и отделни лица с цел подкрепа на тежкоболни и умиращи хора, които са в последния етап от живота си, както и на техните семейства. Тези услуги и грижи имат за задача пряко и надеждно да подкрепят засегнатите и техните роднини, да бъдат до тях в случай на необходимост, да ги окуражават и облекчават. Всички тези обширни и разнообразни обслужвания са посветени на стремежа да се обогати животът на засегнатите и

семействата им и да се облекчи неговият край. Офертите и предложенията обхващат както палиативни, така и палиативно-медицински грижи, а в значителна степен и хоспис услуги на доброволни начала:

Между другото те обхващат и:

- Медицинско лечение (напр. конкретно лечение на болки и други оплаквания като затруднено дишане, проблеми с храносмилането и пр.) за намаляване на страданието
- Съвети, например по правни въпроси
- Подпомагане/Придружаване/Духовна подкрепа
- Поддръжка и облекчение при лечение
- Административна помощ

Хоспис услугите и палиативните грижи се предназначени за всички хора в Бавария, независимо от техния произход или религията, към която принадлежат. В процеса на работа те се ориентират от естеството на често срещаните желания на умиращи и много тежко болни хора:

- Даден човек да не умира в самота, а в обкръжението на своето семейство и други близки хора
- Да се помогне на засегнатия да може да живее сносно, без страдание и силни болки
- Да се намира по възможност в домашна или позната среда
- Да му се осигури време за уреждане на последни желания, изясняване на отношения и подготовка за раздяла
- Да му се даде възможност да се запознае и сподели своите чувства и мисли по важни теми от живота и смъртта, както например въпроса за смисъла на живота и какво ще се случи след неговата смърт

Какви оферти за услуги и грижи има в Бавария и какво се предлага в тях?

Институциите за хоспис услуги и палиативни грижи в Бавария предлагат разнообразни оферти. Там работят специалисти като например лекари, медицински сестри, социални педагози, психолози, духовни поддръжници и пр. – подпомагани и от доброволни хоспис санитарии (виж това обяснение на стр. 6).

Всеки отделен случай определя какъв вид грижи е най-смислен и от какви конкретни услуги се нуждаят засегнатите и техните близки. Питайте за това вашия лекар или се посъветвайте в местната хоспис асоциация. Здравните каси също съветват и оказват разнообразна помощ, допълвайки хоспис услугите и палиативните грижи.

Според изискването на дадения случай лечението се извършва стационарно или амбулаторно.

Амбулаторно лечение

Много неизлечимо болни хора предпочитат и в края на живота си да си останат у дома, в познатото им обкръжение, близо до семейството и до приятелите си, които

да се грижат за тях. Амбулантните хоспис услуги и палиативни грижи могат да осигурят това и предлагат съвети, помощ и лечение вкъщи (но също така и в специално оборудвани места).

По принцип, тази грижа спада към общия вид грижи, т.е. чрез домашния лекар, специалиста или медицинската сестра. Този основен вид грижа се нарича *обща извънболнична палиативна грижа* („allgemeine ambulante Palliativversorgung“ или накратко: AAPV). Тя се явява част от общата здравна застраховка и може да бъде използвана винаги, когато в края на даден човешки живот се налагат периодични и свързани с отнемачи значително време грижи и услуги.

Доброволни хоспис санитарни („Hospizbegleiter“), а също и амбулаторни хоспис услуги

Хоспис санитарите са специално обучени помощници на доброволна основа, които се включват в различните области на хоспис и палиативни услуги. Те посещават засегнатите у дома, но работят също и в стационарни хоспис места (виж стр. 7), стационарни лечебници, клиники и пр. Хоспис санитарите са надеждни придружители на тежкоболни и умиращи хора в края на живота им, както и на техните семейства. Те могат да се включат с помощта си към някои сравнително леки лечебни процедури, те са съчувствени събеседници, придружители при посещения на лекари или просто са „под ръка“.

Понякога обаче обемът на тези услуги може да е недостатъчен и да се наложи допълнително интензивно и трудоемко лечение. Това настъпва в повечето случаи, когато дадено заболяване е особено проблематично и тежко, когато оплакванията са от различен характер, с което се налага една денонощна грижа. За такива страда-

щи има специални екипи, образовани и обучени да вършат това. Персоналът и в тези екипи също се състои от съвместно работещи специалисти от различни области: Лекарите (Лекар специалист с допълнението „по палиативна медицина“), медицински сестри, социални работници и пр., които имат едно специално обучение. Тази помощ се нарича специализирана амбулаторна палиативна грижа („spezialisierte ambulante Palliativversorgung“ или накратко: SAPV). Предписва се от лекар.

Доброволните хоспис санитарни могат допълнително да се включват за облекчаване и придружаване (виж информацията).

Стационарна помощ

Ако по различни причини подпомагането на нуждаещите се възрастни не е възможно, много тежко болни или умиращи хора могат да получат помощ и в стационарни помещения за хоспис и палиативни услуги. Това са така наречените палиативни станции, или съответно също и палиативно-медицински служби в болниците, както и стационарни хосписи (наричани накратко: „хосписи“).

Палиативна помощ в болница

Междувременно много болници в Бавария имат собствени палиативни станции или разполагат с така наречените палиативно-медицински служби. За тежкоболните и умиращите там се грижи специално обучен персонал, който полага грижи и за техните близки. По принцип помощта в болницата не е дългосрочна, а преследва една важна цел, така да стабилизира пациентите си, че те по възможност най-скоро да могат да се преместят в някой стационарен хоспис или в някоя стационарна лечебна станция.

Стационарни хосписи

Много тежко болни и умиращи хора могат да бъдат прибрани в стационарни хосписи, ако грижата за тях въкъщи не е възможна, а престой в болница не се налага. Страдащите се настаняват в единични стаи, където се полагат грижи за тях. Атмосферата в хосписа е „семейна“, за да се чувстват пациентите поне малко, че все едно са си у дома, а не се намират в болница. „Семейна“ означава също и, че фамилията на умиращия при желание би могла да бъде тясно свързана с лечението, подкрепата и грижите за

него. Според нуждите, това се осъществява чрез домашния лекар, чрез лекаря на SAPV-екипа, от медицинските сестри или от доброволните хоспис придружители. Съществува и възможността да се ползват допълващи терапии като музика, изкуство или ерготерапия.

Повечето стационарни хосписи предлагат възможността да се проведе раздялата в подходящо пригодени за това помещения. Там спокойно и в зависимост от желанията и предпочитанията на засегнатите и техните семейства могат да се извършват ритуалите при смърт и скръб (виж стр. 11).

Какви разноси се падат на застрахованите?

За ползването на хоспис услуги и палиативни грижи в Германия не се участва с личен дял. Ако лекар установи необходимост от специализирана амбулаторна палиативна грижа (SAPV), здравната каса на застрахования поема съгласно лекарското нареждане също и тези разноси. Освен това, застрахованите получават безплатно чрез поемане на разноските от здравната си каса, всякакви индивидуални консултации и съдействия от хоспис услугите и палиативните грижи.

Хоспис услуги и палиативни грижи за деца и юноши

За съжаление и деца, и подрастващи се разболяват понякога толкова зле, че животът им може да бъде съкратен и да им се наложи палиативно медицинско лечение. Те поставят и особени изисквания пред лечебните институции. Често те се нуждаят от лечение и грижа в течение на дълги години. Тук също е от голямо значение грижата за тях да се полага в домовете им и в обкръжението на техните семейства.

Това налага за тях да има специално пригодени служби за помощ с подходящ персонал: детски хоспис придружители, стационарен детски хоспис, а също и амбулаторни детски палиативни екипи (*специализирани амбулаторни палиативни институции за деца и подрастващи* – „spezialisierte ambulante Palliativversorgung für Kinder und Jugendliche“ – или накратко: SAPV KJ). Освен това, към университетската клиника в Мюнхен през 2016 ще бъде открита детска палиативна станция.

Какви права имам като пациент и кой вместо мен трябва да взема важни решения, ако лично аз не съм в състояние да правя това?

По принцип, всички решения, засягащи здравето на пациента, се вземат в съответствие с неговите лични желания. В процеса на лечение лекарският персонал е длъжен винаги да се ръководи и съобразява с исканията на пациента. Това означава, че в Германия лекарите не само са длъжни да лекуват пациентите си и да се стремят да намаляват техните страдания, но и да се

уверяват, дали пациентът им ще е в състояние да разбере значението и последиците от дадено медицинско лечение, за да реши дали да го приеме или откаже.

В особено трудни случаи и при невъзможност да се стигне до разбиране поради езикови бариери, могат да се включат преводачи. Това се отнася и до лечението чрез палиативното медицинско обслужване, например когато трябва да се вземе решение за или против мерки за удължаване на живота.

Вследствие някое тежко заболяване, злополука, телесни или умствени старчески ограничения, може да се получи, че важни решения за дадено предстоящо лечение или определени други жизненоважни действия, да не могат лично и самостоятелно да бъдат извършени. В Германия не може просто така да се вземат решения за друго лице, само защото например се касае за роднинска връзка (Но съществува и изключение: Родители с малолетни деца). Затова настоятелно се препоръчва, личните желания да се съобщават своевременно (а не едва тогава, когато някой вече се е разболял!) и навреме да се решава, кой и

за кого ще трябва да вземе важни решения като се наложи. При такива случаи са предвидени различни възможности за грижа и поддръжка .

Какво е изява на желания („Patientenverfügung“)?

Това е един документ, в който човек може предварително да определи, какво следва да се предприеме в случаи, когато той сам не е в състояние да изяви волята си и да взема решения. Тук може предварително да се определи, какви медицински мерки да бъдат предприети или не в случай на някое опасно за живота заболяване. С това също се цели да бъде гарантирано правото на самоопределение.

От особена важност е този документ да бъде съставен и заверен писмено, устни споразумения не са достатъчни! Настоятелно се препоръчва, да бъде колкото се може по-ясно обяснено, при каква ситуация какви медицински мерки трябва да се отрекат или какво лечение се желае.

Тъй като самото правно положение в областта на медицинското лечение може да е

Какво е пълномощно за грижа („Vorsorgevollmacht“)?

Освен това, всеки човек в Германия има възможността чрез така нареченото пълномощно за грижа да даде разрешение на някое друго лице да се грижи за единични или за многобройни области в живота му (напр. правни, финансови или медицински нужди) и да взема важни решения, които засегнатият не е в състояние самостоятелно да направи. Естествено това може да включва и лекарска намеса.

Човек трябва да определи кои области да бъдат обхванати от пълномощното. За да бъде то винаги подръка и особено в спешни случаи, препоръчва се постоянното носене на карта, споменаваща кои са лицата от пълномощното. А самото пълномощно трябва да се даде на упълномощения или той да бъде уведомен, къде то се съхранява. То е съставено писмено, за да има доказателствена сила. И, понеже става въпрос за жизненоважни решения, по принцип трябва да се упълномощава само едно лице, на което се има доверие. Това пълномощно (за разлика от заявлението за попечител, виж по-долу) не може

доста сложно и често трудно за разбиране, човек трябва непременно предварително да се посъветва. Това може да стане и при домашния лекар. Съвети предлагат също и благотворителните институции и потребителските централи („Verbraucherzentralen“). Някои хоспис обединения съветват безплатно.

При лечение изявените желания са юридически задължителни за всички участващи. Те могат обаче по всяко време (също така и устно) да бъдат изменени. Мощен материал се съдържа в безплатни, индивидуално приспособени формуляри.

да бъде контролирано от съдебна инстанция.

Какво е заявление за попечител („Betreuungsverfügung“)?

Подобно на пълномощното за грижа, така и в заявлението за попечител също може да се определи дадено лице, което при нужда да се назначи от специален съд („Betreuungsgericht“) и да бъде утвърдено за законен болногледач.

Ако в периода преди дадено тежко заболяване не се направи пълномощно за определено лице, може по съдебен ред да се назначи настойник, който да поеме (под съдебен контрол), както единични, така и всички важни области, засягащи живота на засегнатия, за да го замества в избора на решения.

Такива болногледачи могат да бъдат негови близки, но също и чужди хора. Това обикновено са доброволни гледачи или така наречените професионални гледачи. И тук също при вземането на решения от особено значение е личната воля. Съвети спрямо заявлението за попечител пред-

Централен регистър за предпазни мерки („Zentrales Vorsorgeregister“)

В централния регистър на Федералната нотариална камара могат да се регистрират заяви на желаниа, пълномощни за грижа и заявления за попечител. Регистрирането дава важното предимство, че и в спешни случаи бързо може да се установи дали дадено пълномощно или заявление съществуват. (виж „Други сведения и важни адреси“, стр. 14).

лагат местните болногледачески обединения.

Как да се подготвят прощаване, траур и погребение? Какво трябва да се има предвид?

Когато човек умре, за близките му е важно да могат спокойно да се разделят с него и по свой начин да изразят скръбта си от загубата. С хоспис услугите и палиативните грижи се стреми да бъдат удовлетворени по възможност всички потребности и желаниа на страдащите и да им се окаже подкрепа.

Стационарните хосписи често предлагат услуги и придружаване при траур. Те притежават и собствени помещения (в религиозно отношение неутрални), за да дадат възможност за погребални ритуали и траур в съответствие с индивидуалните желания на починалия и близките му. Много болници и санаториуми днес също предлагат тези услуги. Информирайте се своевременно и разяснете желанията си, колкото се може по-рано, за да дадете възможност на персонала да се подготви.

В Германия всеки починал трябва да бъде погребан. В повечето федерални държави погребението може да се извършва след като са изминали най-малко 48 часа от установяването на смъртта, специални разрешения за по-ранно погребение могат да бъдат дадени при определени условия. След задължителния и необходим съгласно закона преглед на починалия от някой лекар (установяване на смъртта и нейната причина), следва покойникът да бъде подготвен, което означава измиване и подходящо обличане, извършвано по принцип от санитарни или от погребалната служба. По договаряне и при спазване

на дадени изисквания близките могат да помагат в това или, ако желаят, да го поемат изцяло, най-вече тогава, когато дадени религиозни правила изискват особени манипулации по тялото на починалия и/или могат да изникнат различни проблеми, ако то се докосва от хора, принадлежащи към друга религия.

В Германия при договаряне с погребалната служба по принцип е възможно тялото на починалия да се пренесе къщи и там да се положи. След това обаче то трябва винаги да бъде пренесено в морга.

В Бавария съществува задължителното изискване погребенията да се извършват след като покойникът бъде положен в ковчег („Sargpflicht“). Много погребални фирми са специализирани при желание да докарват покойниците в страните, от които те идват, за да бъдат погребани там. Покрай християнските все по-често се срещат и гробища на други религии.

По всички въпроси за извършването на погребение съвети дават местните погребални институти.

Допълнителна информация и важни адреси:

Bayerisches Staatsministerium für Gesundheit und Pflege

Haidenauplatz 1

81667 München

www.stmgp.bayern.de

Баварското държавно министерство за здраве и лечение предлага в интернет подробна информация за хосписна работа (www.stmgp.bayern.de/hospiz/) и палиативна медицина (www.stmgp.bayern.de/palliativmedizin/) като дава упътвания и други адреси за контакт и полезни сведения.

Bayerisches Staatsministerium der Justiz

Prielmayerstraße 7

80335 München

www.justiz.bayern.de

Брошурата „Осигуряване при злополука, болест и старост“ (Vorsorge für

Unfall, Krankheit und Alter) на Баварското държавно правно министерство (в интернет на www.bestellen.bayern.de и в момента (2016) с цена от 5,50 евро по книжарниците) има информация спрямо правни въпроси като изявата на желанието за грижа и заявлението за понечител (Patientenverfügung, Vorsorgevollmacht und Betreuungsverfügung).

Bayerischer Hospiz- und Palliativverband (BHPV e.V.)

Innere Regensburger Straße 13

84034 Landshut

Tel.: 0871 9750730

Fax: 0871 9750742

E-Mail: info@bhpv.de

www.bhpv.de

Баварският хоспис и палиативен съюз (BHPV e.V.) предлага богата информация чрез „Справочник за хоспис и палиативно лечение“ (Wegweiser Hospiz- und Palliativversorgung), който може безплатно да се поръча или изтегли (www.bhpv.de/wegweiser). Редом с редица полезни сведения, там се дават и адреси за контакт с различни лечебни институции.

Bayerische Stiftung Hospiz

Hegelstraße 2

95447 Bayreuth

Tel.: 0921 6053350

Fax: 0921 6053902

E-Mail: hospiz@zbfbs.bayern.de

www.bayerische-stiftung-hospiz.de

Баварската хоспис фондация осведомява за хосписни дейности и насърчава доброволния ангажимент на хоспис работниците.

Deutsche Gesellschaft für Palliativmedizin e.V.

Aachener Str. 5

10713 Berlin

Tel.: 030 30101000

Fax: 030 301010016

E-Mail: dgp@dgpalliativmedizin.de

www.dgpalliativmedizin.de

Немското дружество по палиативна медицина информира за всичко на тема палиативна грижа. На една, учредена от него, платформа в интернет, може да се търсят офертите на близки в района адреси (www.wegweiser-hospiz-palliativmedizin.de).

Bestatterverband Bayern e.V.

Nymphenburger Straße 118

80636 München

Tel.: 089 12664550

Fax: 089 12664551

E-Mail: geschaeftsstelle@bestatterverband-bayern.de

www.bestatterverband-bayern.de

Погребалният съюз в Бавария информира по всички въпроси относно погребенията и подпомагането при тях.

Zentrales Vorsorgeregister der Bundesnotarkammer

Körperschaft des öffentlichen Rechts –

Zentrales Vorsorgeregister

Postfach 08 01 51

10001 Berlin

Телефон за услуги: 0800 35 50 500 (безплатна тарифа)

От понеделник до четвъртък: от 7:00 часа до 17:00 часа, в петък: от 7:00 часа до 13:00 часа

Онлайн регистрация под:

www.vorsorgeregister.de

Централен регистър за изява на желания, пълномощни за грижа и заявления за погребенията.

Благодарности

Ние благодарим на следните експерти, значително допринесли с ценните си знания за създаването на тази брошура:

В превода на това ръководство на съответните езици взеха участие следните специалисти:

Dr. Abdul Nasser Al-Masri (арабски)

Elena Goerzen (руски)

Tangazar Marini (кюрдски-кюрманджи)

Dr. Nezih Pala (турски)

Miloš Petković (сърбохърватски)

Matthias Wentzlaff-Eggebert (английски)

Teresa Willenborg (полски)

via text-Übersetzernetzwerk:

Dimitar Traptchev (български),

Cristian Bălănescu (румънски)

Dr. med. Elisabeth Albrecht

Водач на екип PALLIAMO Регенсбург SAPV

Prof. Dr. med. Claudia Bausewein PhD MSc

Директор на клиника и поликлиника за палиативна медицина – Клиника на университета в Мюнхен

Dr. med. Johannes Bükki

Главен лекар

SAPV-Екип хоспис служба DaSein e.V. Мюнхен

Dr. med. Winfried Gahbler

Анестезиолог, с допълнение и за палиативна медицина, както и за специална терапия на болки, Аахен

Dr. med. Roland Hanke

Главен лекар, Екип за палиативни грижи Фюрт

Wilfried Krames

Главен съветник

Баварско държавно правно министерство

Dr. Erich Rösch

Изпълнителен директор, Баварски хоспис и палиативен съюз (BHPB), Ландсхут

Ali Türk

Изпълнителен директор, дипломиран социолог, настойник, Институт за транскултурна помощ (Обединение за помощ)

Prof. Dr. Maria Wasner

Католическа академия за приложни науки в Мюнхен и Отдел за координиране на детска палиативна медицина в клиниката на университета в Мюнхен

В това упътване ще намерите отговори на въпроси като:

- Какво са хоспис услуги и палиативни грижи?
- Какви услуги и грижи се предлагат в Бавария и какво обхващат те?
- Какви разноски трябва да се поемат от застрахования?
- Какви са правата ми като пациент и кой вместо мен ще поема важни решения, когато съм възпрепятстван?
- Какво е изява на желания („Patientenverfügung“)?
- Какво е пълномощно за грижа („Vorsorgevollmacht“)?
- Какво е заявление за попечител („Betreuungsverfügung“)?
- Как мога да подготвя раздялата при смърт, оплакване и погребение? Какво трябва да взема под внимание?

Представено от: